

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.733/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Pap Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. május hó 29. napján kelt 17.P.21.552/2016/22. számú ítélete ellen a felperes részéről 23., 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit azzal a pontosítással **hagyja helyben**, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 145 222 (száznegyvenötezer-kétszázhuszonkettő) Ft, míg az alperes által fizetendő 68 555 (hatvannyolcezer-ötszázötvenöt) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 17 000 (tizenhétezer) Ft másodfokú perköltséget, míg az államnak az állami adóhatóság felhívására 42 366 (negyvenkettőezer-háromszázhatvanhat) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes mint kölcsönbevevő és az alperes jogelőde mint hitelező 2007. május 21. napján - **(kölcsönszerződés száma)** számmal jelölt - változó kamatozású, deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással a felperes által megvásárolni kívánt gépjármű vételárának finanszírozása céljából, amely alapján az alperes 1 871 000 Ft összegű kölcsönt folyósított a felperes részére. A szerződésben a felek megjelölték a futamidőt (120 hónap), a havi törlesztőrészlet összegét (22 608 Ft), az összes törlesztőrészlet összegét (2 712 960 Ft), a teljes hiteldíjmutatót (8,93 %), valamint a mértékadó devizanemet (svájci frank). Feltüntették továbbá, hogy az ún. Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II., azaz az ügyleti kamat és a forint/svájci frank árfolyama változásának elszámolási módjaként a felperes az ún. fix devizakonstrukciót választotta. A szerződést teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalták, abban rögzítésre került a felperes nyilatkozata is, amelyben kijelentette, hogy a szerződésben, valamint az annak hátoldalán levő **(üzletszabályzat száma)**. jelű üzletszabályzatban (a továbbiakban: Üsz.) foglaltakat megismerte, megértette, azokat magára nézve kötelezőnek elismeri.

Az üzletszabályzat egyebek mellett - a jogvita elbírálása szempontjából releváns - alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

- **I.7.:** „Fix deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény”.
- **I.17.:** „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”
- **I.22.:** „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”
- **I.23.:** „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb,

a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

- **I.24.:** „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján."

- **I. 25.:** „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: A mértékadó kamatláb pénzügyi piacon bekövetkezett %-os értékének változása függvényében, a hátralevő törlesztőrészletek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1."

- **IV.4.:** „A Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani." E szerződési pont tartalmazza a kamatszámítás képletét is."

- **IV.6.:** „Az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II.-t a Hitelező utólag - a hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a Hitelező a ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II.-t kiterheli, illetve jóváírja."

- **V.2.:** „A Kölcsönbevevő köteles az egyedi Kölcsönszerződésben és a kamatváltozás terhelő bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettségeinek legkésőbb az esedékesség időpontjában eleget tenni. Sem a számla, illetve készpénzáttutalási megbízás hiánya, sem az, hogy a Hitelező az esetleges inkasszós jogával nem él, valamint az a körülmény, hogy a Kölcsönbevevő a gépjárművet nem vette át és/vagy nem helyezte üzembe, a kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettség teljesítése alól nem mentesít, és nem módosítja az esedékesség időpontját sem."

- **V.6.:** „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."

Az Üsz. XI. pontja a fix devizakonstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket foglalja magában. A **XI.4.** pontban foglaltak szerint: „Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó Kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a peres felek a kölcsön visszafizetésének biztosítására adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre.

A felperes a fizetési kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, ezért az alperes 2013. szeptember 18. napján 90 997 Ft összegű hátralék megjelölése mellett a perbeli kölcsönszerződést felmondta, és úgy nyilatkozott, hogy opciós jogával élni kíván.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) által előírt elszámolást elvégezte, annak alapján a tisztességtelenül felszámított összeget 76 535 Ft-ban határozta meg. A törvényi elszámolásban a szerződés induló ügyleti kamatát 8,79 %-ban jelölte meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés létre nem jöttének, másodlagosan érvénytelenségének a megállapítását kérte. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést kérte hatályossá nyilvánítani 1 871 000 Ft tőke és annak évi 14 %-os kamata mellett. A szerződés létre nem jötte körében hivatkozott arra, hogy a felek közötti megállapodás befektetési jogviszonyt takar, amelyről nem volt tudomása. Állította, hogy az üzletszabályzat nem vált a szerződés részévé, mivel annak tartalmát a szerződéskötés során az alperes vele nem közölte, rendelkezéseit nem ismerhette meg. Hangsúlyozta, a szerződés tárgya nem meghatározott, mert nem felel meg az I/2016. PJE határozatban foglaltaknak, abban ugyanis a kölcsönösszeg nincs devizában meghatározva, és hiányzik a forint összeg devizára való átszámítási módjának meghatározása is. Valótlannak tekintette a THM szerződésben feltüntetett mértékét, mert az véleménye szerint nem tükrözi a kölcsön tényleges terheit és nem tartalmazza azokat a költségeket, amelyeket a THM számítása során figyelembe kell venni. Kiemelte, a szerződés nem felel meg a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § c) pontjában foglaltaknak sem, mert abban nincs feltüntetve az ügyleti kamat éves százalékos értéke, kiszámításának módja. Kifejtette, az alperes nem tett eleget a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt követelményeknek, nem tárta fel a deviza alapú jogügylet kockázatait, ezért árfolyamváltozás viselésére nem kötelezhető.

Kérte a fentiken túl az opciós és az adásvételi szerződés, illetve azok egyes pontjai érvénytelenségének a megállapítását. Az összes fizetési kötelezettségét 3 361 969 Ft-ban, az általa ez idáig teljesített összeget 1 673 969 Ft-ban határozta meg, így a még fennálló tartozását 1 688 062 Ft-ban kérte megállapítani, amelynek teljesítésére részletfizetés engedélyezését kérte.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Azt elismerte, hogy az induló éves ügyleti kamat megjelölése a szerződésből hiányzik, azt 8,79 %-ban kérte meghatározni, és ekként a szerződést érvényessé nyilvánítani. Állította, hogy a felperes az üzletszabályzatot a szerződéssel együtt megkapta, és vitatta a felperes által megjelölt egyéb érvénytelenségi okok fennállását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2007. május 21. napján létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 8,79%-ban határozta meg. Megállapította továbbá az adásvételi szerződés érvénytelenségét, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 54 200 Ft, az alperest pedig 13 600 Ft eljárási illeték megfizetésére kötelezte az állam javára. A felperest az alperes javára 56 700 Ft perköltségben marasztalta. Határozatának indokolása szerint a perbeli kölcsönszerződés nem tartozik a befektetési, szolgáltatási tevékenység körében kötött szerződések közé, így ez okból a felperes a szerződés létre nem jöttére megalapozottan nem hivatkozhat. Kiemelte, a felperes a kölcsönszerződésben rögzített nyilatkozatával szemben nem bizonyította, hogy az üzletszabályzatot nem kapta meg, illetve nem volt módja az abban foglaltakat megismerni, így azt a kölcsönszerződés részének tekintette.

A szerződés részleges érvénytelenségét kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányában ítélte megállapíthatónak, ezt az érvénytelenségi okot azonban az induló ügyleti kamat megállapításával orvosolhatónak ítélte. Kifejtette, az ügyleti kamatban a peres felek megállapodtak, az az összes törlesztőrészlet és a tőke különbözeteként meghatározható, és ennek, valamint az Üsz. vonatkozó pontjainak alapján az induló ügyleti kamat kiszámítható. Utalt arra, az induló ügyleti kamatlábat az alperes által készített törvényi elszámolás adatai is tartalmazzák, s miután az elszámolás felülvizsgált, a kamat hiánya a felek által orvosoltnak, konvalidálódottnak minősül.

Az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatban rámutatott, az alperes a szükséges tájékoztatást megadta, ezen felül a szerződés és az üzletszabályzat felsorolt pontjai alapján egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli, annak nincs felső határa,

így az alperes részéről nem volt szükség e tekintetben a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti külön figyelemfelhívó tájékoztatásra.

Részletezte a fentieken túl az opciós és az adásvételi szerződés érvénytelenségével kapcsolatos döntésének indokait.

Alaptalannak ítélte a per tárgyalásának az Európai Bíróság előtt folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig történő felfüggesztésére irányuló felperesi kérelmet, miután annak a Pp. 155/A. § (2) bekezdésében foglalt feltételei nem állnak fenn.

Mellőzte a felperes által megjelölt tanúk meghallgatását, mert a rendelkezésre álló okiratok alapján a jogvitát elbírálhatónak ítélte.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Fenntartotta azt az állítást, miszerint az üzletszabályzatot nem kapta meg, így az nem válhatott a szerződés részévé. Továbbra is sérelmezte a kockázatfeltáró nyilatkozat hiányát. Erre figyelemmel állította, hogy árfolyamkockázat viselésére nem kötelezhető, kizárólag a folyósított kölcsön tőkeösszegét és annak piaci forint kamatát köteles visszafizetni. Hangsúlyozta, nem elegendő az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást kizárólag az üzletszabályzatban szerepeltetni, azt külön okiratban kell megjeleníteni. Állította, **(hitelközvetítő neve)** hitelközvetítő félrevezető, a szerződésben és az üzletszabályzatban írt feltételekkel ellentétes tájékoztatást adott számára, nevezett szerződéskötés során tett nyilatkozata alapján alappal gondolhatta azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós. Sérelmezte e tekintetben az ügyleti tanúk meghallgatásának hiányát.

Kiemelte, hogy miután fix devizakonstrukcióban kötötte meg a perbeli kölcsönszerződést, nem emelkedhettek volna meg a törlesztőrészletek, az kizárólag a futamidő meghosszabbodását eredményezhette volna.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogyan határozta meg az ügyleti kamatot, e tekintetben kizárólag a felülvizsgált elszámolásra utalt. Álláspontja szerint a szerződés érvénytelenségére tekintettel nem lehet érvényes az annak alapján elkészített elszámolás sem, ezért az elszámolásban megjelölteket alapul véve nem határozható meg a kamat mértéke.

Sérelmezte a per tárgyalásának felfüggesztése iránti kérelmének az elutasítását, részletezte a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás során az Európai Bíróság részére feltett kérdéseket, kiemelve, hogy azok a jelen perben eldöntendő jogvita szempontjából előkérdésnek minősülnek.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek a helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a szerződés és az üzletszabályzat megfelelő pontjainak átolvasása és értelmezése alapján egyértelműen felismerhető volt, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár, azt a felperesnek kell viselnie, és annak nincs felső határa. Véleménye szerint a perben meghallgatott **(hitelközvetítő neve)** tanúvallomásából is az állapítható meg, hogy a felperes konkrét és hitelt érdemlő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról. Állította, az üzletszabályzatot a felperes átvette, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek elismerte, az ezzel ellentétes hivatkozása téves. Álláspontja szerint az ügyleti kamat meghatározása helytállóan történt, e tekintetben az elsőfokú bíróság a felülvizsgált elszámolás adatait vette figyelembe, ennek indokát is adta. Kérte elutasítani a felperesnek a per tárgyalása felfüggesztése iránti kérelmét arra hivatkozással, hogy a perbeli és az Európai Bíróság előtt folyamatban levő eljárás tényállása egymástól eltérő, az alkalmazandó jogszabályok sem azonosak, így nincs olyan előkérdés, amelyre tekintettel indokolt lenne a tárgyalás felfüggesztése.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az induló ügyleti kamat meghatározásának hiánya miatt állapítható meg, az érvénytelenség jogkövetkezményeként pedig a jogszabályi rendelkezéseket helytállóan alkalmazva nyilvánította a szerződést érvényessé az ügyleti kamat meghatározásával. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével - a pertárgyérték meghatározására és ebből adódóan az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezését leszámítva - egyetért, ezért ítéletét - a rendelkező részben írt pontosítással és az indokolás alábbiak szerinti kiegészítésével - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakra kíván rámutatni.

Nem fogadható el az a felperesi érvelés, miszerint a szerződéskötéskor az abban megjelölt üzletszabályzatot nem kapta meg, ezáltal az nem válhatott a szerződés részévé. Ebből következőleg téves az a felperesi álláspont is, miszerint a peres felek jogviszonya kizárólag az egyedi szerződésben foglaltak alapján bírálható el, figyelmen kívül hagyva az Üsz. rendelkezéseit.

Nem vitás, hogy az egyedi szerződésben megjelölt üzletszabályzat a jelen ügyben alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205/A. § (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételeket tartalmaz. Az általános szerződési feltétel lényegi tulajdonsága, hogy azt a szerződő felek egyedileg nem tárgyalják meg, ennek ellenére a szerződés részét képezi, feltéve, hogy alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 205/B. § (1) bekezdés). A perbeli esetben az 1959-es Ptk. hivatkozott rendelkezésében foglaltak teljesültek, a felperes teljes bizonyító erejű magánokiratban ismerte el, hogy az üzletszabályzatot átvette, megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek fogadta el, így ezzel szemben a Pp. 196. § (1) bekezdése alapján őt terhelte a perben annak bizonyítása, hogy az üzletszabályzatot az alperes nem adta át részére. Ilyen tartalmú bizonyítást azonban a perben nem ajánlott fel, ezáltal az okiratba foglalt nyilatkozata valóságát megdönteni nem tudta, következésképp az üzletszabályzat a felek szerződésének részét képezi, a szerződés tartalmát az egyedi szerződésben foglaltak és az üzletszabályzatban rögzített kikötések együttesen alkotják. Utal e körben az ítélet tábla arra, az üzletszabályzatot maga a felperes csatolta a keresetleveléhez, amit nyilvánvalóan nem tudott volna megtenni abban az esetben, ha azt az alperes nem bocsátja a rendelkezésére. A fentebb kifejtettek tükrében közömbös az is, hogy az üzletszabályzat az egyedi szerződés hátoldalára volt nyomtatva, vagy azt külön okirat tartalmazta.

Nem fogadható el a felperesnek az a fellebbezési érvelése sem, miszerint az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányában tisztességtelenek az árfolyam-különbözet viseléséről rendelkező általános szerződési feltételek, és emiatt érvénytelen a perbeli kölcsönszerződés. Azt a felperes sem vitatta, hogy deviza alapú jogügyletet kötött az alperes jogelődjével. A deviza alapú kölcsönszerződés lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait, a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Az egyedi szerződés, valamint az Üsz. árfolyamváltozás elszámolásával és az árfolyamkockázat felperes általi vállalásával kapcsolatos kikötései a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó feltételek, következésképpen a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési rendelkezések, amelyek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói

kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen hatásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Kétségtelen, hogy a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatteltáró nyilatkozatnak pedig tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását. Önmagában a külön kockázatteltáró nyilatkozat hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti, ilyen esetben a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen hatásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez a jelen ügyben nem állapítható meg. A felperes ugyanis a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései is félreérthetetlenül jelezték, hogy a felperes fizetési kötelezettségei változhatnak az egyedi szerződésben megjelölt törlesztő részletekhez képest. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek megállapodtak abban, hogy a mértékadó devizanem a CHF, az ún. Kamatváltozás I. és a Kamatváltozás II. elszámolási módja pedig a havi fix konstrukció. Az, hogy az egyedi szerződés e rendelkezéseinek mi a tartalma, kiderül az Üsz. egyes pontjaiból. Az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (17. pont), a mértékadó árfolyam (24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Ezt egyértelművé teszi ezen túl az Üsz. árfolyam-különbözet kölcsönbevevőre történő kiterheléséről és annak megfizetéséről rendelkező IV.6. és V.2. pontja, és erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő

meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészeket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

Kétségtelen, hogy a szerződés fenti rendelkezéseinek megismerése, megértése az egyedi szerződés és az üzletszabályzat gondos áttanulmányozását igényelte. A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel ugyanakkor a fogyasztótól is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (Kúria 6/2013. PJE III.3. pont). Ha a felperes ezt megtette, fel kellett ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, ha pedig azért nem szerzett erről tudomást, mert nem olvasta el figyelmesen a szerződést, az nem róható az alperes terhére.

A felperes hivatkozott arra, hogy a 2008/48. EK irányelv rendelkezései szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezést nem elegendő az üzletszabályzatban megjeleníteni, hanem arról külön kell a fogyasztót tájékoztatni. A hivatkozott irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit „a hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezete tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, így a felperes által fentebb hivatkozott előírást sem foglalja magában.

Kifogásolta a felperes, az árfolyamkockázatra vonatkozó szóbeli tájékoztatás hiányát is. A rendelkezésre álló adatok szerint szóbeli tájékoztatás nem történt, azonban a szerződés fentebb hivatkozott rendelkezései alapján felismerhető kellett legyen a felperes számára az ügylettel járó árfolyamkockázat. Erre figyelemmel nincs jelentősége annak, hogy az elsőfokú bíróság nem hallgatta meg a felperes által megjelölt ügyleti tanúkat, különös tekintettel arra a körülményre, hogy a felperes nem állította, miszerint az ügyleti tanúk az általa előadottakat igazolni tudnák. Emellett lényeges, hogy a felperes nem állította, hogy az alperestől az árfolyamkockázatot illetően téves, azaz olyan tartalmú tájékoztatást kapott, amely szerint nem, vagy csak korlátozott mértékben terheli árfolyamkockázatból eredő többletfizetési kötelezettség, s ez a szerződéskötés során az alperes képviselőjében eljáró, s a perben meghallgatott **(hitelközvetítő neve)** tanúvallomása alapján sem volt megállapítható.

A felperes kifogásolta a törlesztőrészek emelkedését, hangsúlyozva, hogy miután a kamat, illetve az árfolyamváltozás elszámolásának módját illetően a fix devizakonstrukciót választotta, kizárólag a futamidő meghosszabbodására kerülhetett volna sor. Álláspontja alapvetően helytálló, nem irányadó azonban a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén. Az üzletszabályzat fix

devizakonstrukcióra vonatkozó XI.4. pontja értelmében ugyanis rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni. Emiatt - az árfolyamváltozás elszámolására tekintettel - megnövekedhetnek a törlesztőrészek, így a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte nem a futamidő meghosszabbodásával, hanem a törlesztőrészek emelkedésével jár. Az a körülmény azonban, hogy a többletfizetési kötelezettség kiterhelhető-e, vagy sem, a szerződés érvényességét nem érintő elszámolási kérdésnek minősül, ami jelen perben nem képezte vizsgálat tárgyát.

Az ügyleti kamat meghatározását illetően a felperes állította, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta meg álláspontját, kizárólag a felülvizsgált elszámolásban foglaltakra hivatkozott, ami azonban a szerződés érvénytelenségére tekintettel nem vehető figyelembe, ezáltal a kamat meghatározására sem lehet alkalmas. Álláspontja azonban téves, az elsőfokú bíróság helytállóan utalt a felülvizsgált elszámolásban foglaltakra az alábbiakban kifejtendők szerint.

Nem vitás - s ezt maga az alperes sem vonta kétségbe - hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves százalékos értéke, amely hiányosság miatt a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján semmis. A felperes e körben fellebbezésében az érvénytelenség elsőfokú bíróság által alkalmazott jogkövetkezményét kifogásolta. A 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (1) bekezdése alapján az e törvény hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli szerződés esetében is, a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott jogkövetkezményei közül a körülményektől függően a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítására kerülhet sor. Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. A jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 7. pont). A választás során az összes körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben. Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény 5. pontja és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nincs akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt állapítható meg. E hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelemet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettségét pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamatláb megjelölését a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való rögzítését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Utal ezzel összefüggésben az ítéletábra arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást a perbeli szerződés adatai alapján elvégezte, azt csatolta a periratokhoz, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta. Emellett - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - az ítéletábra is meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, a következőkre figyelemmel.

A pénzügyi intézményeknek az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

A perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - az általa csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az éves induló ügyleti kamatlábat 8,79 %-ban határozta meg. Miután a felperes az elszámolással szemben fennálló jogorvoslati lehetőségekkel nem élt, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság: a hiányzó kamatláb meghatározásával az érvénytelenség oka elhárul, ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a perbeli esetben nem volt indokolt a per tárgyalásának felfüggesztése az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17. számon folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. A Pp. 155/A. § (1) bekezdése értelmében a bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezheti. Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke értelmében az Európai Unió Bírósága a szerződések és az uniós intézmények, szervek, vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése kérdésében rendelkezik hatáskörrel előzetes döntés meghozatalára. A felperes által hivatkozottak szerint a Fővárosi Ítéletábra a 93/13. EGK tanácsi irányelv értelmezése tárgyában kezdeményezte az Európai

Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását, egyebek között azzal összefüggésben, hogy tisztességes-e a deviza alapú kölcsönszerződésnek az a kikötése, amely szerint az árfolyamváltozásból eredő terheket, az ún. árfolyamkockázatot a fogyasztó köteles viselni. Kétségtelen, hogy a jelen jogvita elbírálása során is alapvetően abban a kérdésben kell döntenie a bíróságnak, tisztességesek-e a perbeli kölcsönszerződés azon általános szerződési feltételei, amelyek az árfolyamkockázatot a felperesre, mint fogyasztóra terhelik. Az ítéletábra álláspontja szerint azonban ennek a kérdésnek az eldöntése nem igényli az Európai Unió Bíróságának állásfoglalását. Egyfelől ugyanis a Kúria 2/2014. számú PJE határozatában már állást foglalt az árfolyamkockázatot kizárólag a fogyasztóra telepítő általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélése során vizsgálandó szempontokról, és döntése meghozatalakor figyelemmel volt a 93/13. EKG irányelvben foglaltakra, valamint az Európai Unió Bíróságának az irányelv értelmezése tárgyában hozott C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében kifejtettekre. Másrészt az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatali eljárás során hozott C-186/16. számú ítéletében részletes iránymutatást adott arra nézve, milyen szempontok alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e a deviza alapú kölcsönszerződés megkötése során az ügyletből eredően őt terhelő árfolyamkockázatról, és hogy ehhez képest az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítéséről rendelkező általános szerződési feltételek tisztességtelensége mikor állapítható meg. Azt is hangsúlyozta ugyanakkor a Bíróság, hogy ennek a vizsgálatnak az elvégzése a nemzeti bíróságok feladata. A jogegységi határozatban, valamint az Európai Unió Bíróságának C-186/16. számú ítéletében foglaltakra figyelemmel az ítéletábra álláspontja szerint a perbeli jogvita elbírálásához nincs szükség a fogyasztóvédelmi irányelv további értelmezésére, így erre tekintettel nincs helye az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig a per tárgyalása felfüggesztésének.

Az elsőfokú ítélet kizárólag az eljárási illeték összegének meghatározását illetően szorul pontosításra. A Pp. 24. § (1) bekezdése szerint meghatározható pertárgyérték - a felperes eredeti kereseti kérelme alapján - a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódóan 2 712 960 Ft, amely mellett a felperes kérte az opciós és adásvételi szerződések érvénytelenségének megállapítását is, ami a pertárgyértéket további 2 x 600 000 Ft-tal növeli, ezáltal az elsőfokú eljárás pertárgyértéke helyesen 3 912 960 Ft-ban állapítható meg. E pertárgyérték alapján az elsőfokú eljárás illetéke az 1990. évi XCIII. tv. 46. § (1) bekezdése alapján 234 777 Ft. A felperes adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresete megalapozottnak bizonyult, az ehhez kapcsolódó 36 000 Ft eljárási illetéket az alperes viseli, míg az opciós szerződés érvénytelensége iránti kereset alaptalansága miatt az ezt érintő 36 000 Ft illeték a felperest terheli. A kölcsönszerződés érvénytelensége iránti kereset tekintetében a peres felek pernyertességének aránya 20-80 % a felperesre kedvezőtlenebbül, így az ehhez kapcsolódó 162 777 Ft eljárási illetékből 130 222 Ft-ot, mindösszesen 166 222 Ft-ot köteles megfizetni. Az elsőfokú eljárás során a felperes ebből 21 000 Ft lerótt, így köteles a fennmaradó 145 222 Ft eljárási illeték megfizetésére [Pp. 81. § (1) bekezdés, Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés]. Az alperesnek 36 000 Ft + 32 555 Ft, összesen 68 555 Ft összegű eljárási illetéket kell viselnie, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét az itt kifejtettek szerint pontosította.

Az ítéletábra a másodfokú perértéket az alperes és a felperes szerint fennálló felperesi tartozás különbözetében, azaz 529 579 Ft-ban állapította meg.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költségének viselésére, amelynek összegét az ítéletábra - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapította meg. Ezen felül köteles megfizetni az illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket [Itv. 47. § (1) bekezdés, 73. § (4) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés].

Szeged, 2018. január 24.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró